

ERDELYI ÉLET

Tartalom:

Jönnek . . . mennek . . .

Személyi változások Aradmegye és Aradváros vezetőségében

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Bankok revizió alá veszik ipari kapcsolataikat

Alapítás és érdekeltség vállalás helyett a tiszta bankári feladatok ellátása kerül előtérbe

A szerb „Fekete Kéz” és „Fehér Kéz” harca

Két titkos szervezet küzd egymással a jugoszláv hadseregben. Hogyan tette el láb alól Pasic a régi „Fekete Kéz” vezéreit? Egyre súlyosabb a szerb—horvát ellentét

Nagykapuson lopják a leányokat Fiatalok előre! . . .

Sürgős reorganizálást kíván az Országos Magyar-Párt

Vigyzó László megválna az Astra-gyártól

A kettős könyvelő

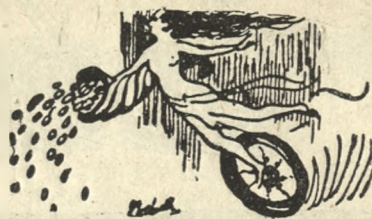
kétszer könyvelt, hogy százezreket sikkaszthasson

Politika. Társadalom. Közgazdaság. Művészet. Technika
Utazás, üdülés. Divat. Foto. Sport. Kozmetika
Mosolyország stb. stb.

Képes színház- és filmélet

A Román Állami Osztályosorsjáték

3-ik osztály huzása június hó
21 és 22-én lesz megtartva

Nyeremények ezen osztálynál Lei 12,465.000.—

Az ügyes játékos tudja, ha most vásárolja sorsjegyét, ezzel olcsóbbítja az 5-ik osztálynak sorsjegyét, amelyen mindenkinek okvetlenül játszania kell, mert akkor lesz elosztva a 30.000 nyeremény, melynek összértéke 195,870.000 leiből áll.

Főelárusító:

Goldschmidt Bank R.T. Arad

BCU Cluj / Central University Library Cluj

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Égész évre . . . 600 lei
Az egyes szám ára 20 lei
Magyarországon 60 fillér
Jugoszláviában 5 dinár
Csehszlovákiában 4 c. k.
Amerikában 1 évre 6. d.

Előfizetési árak egy évre: válla-
latoknak, nagykereskedőknek és
külföldre 1000 lei, nyugdíjasok-
nak, köztisztviselőknek 300 lei.

Orvosi hírek: hasábonként 50
lei. Gyászjelentések: egész ol-
dal 4000 lei, féoldal 2000 lei.

Megjelenik minden hó 1-én, 11-én és 21-én. Hirdetések közvetlenül a kiadóhivatalhoz küldendők vagy bármelyik hirdető iroda utján is feladhatók. A hirdetések díja szövegoldalon 8 lei, hirdetésoldalon 6 lei négyzetem-ként. Nyílttér rovatban 50 lei, szövegközi részben 32 lei a sordij. Ünnepi számokban a hirdetések és egyéb közlemények ára 50 százalékkal magasabb.

Szerk., kiadóhiv. és nyomda: ARAD, v. Szent László-u. 2. - Tel. 520.

1932 JUNIUS 21.

XXI. ÉVF. 18. SZ.

FŐSZERKESZTŐ:

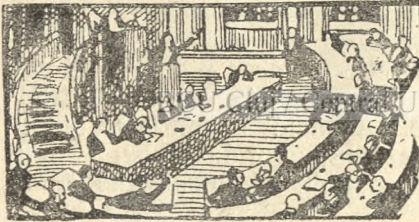
GELLER ÖDÖN

Fényképes igazolványokkal ellátott tudósítók és kiadóhivatali megbízottak: Bucureşti, Cluj, Timișoara, Oradea, Brasov, Satu-Mare, Tg-Mures

Jönnek... mennek...

Személyi változások Aradmegye és Aradváros vezetőségében

Két egymást követő napon zajlott le Aradváros és Aradmegye közigazgatási vezetőinek és vezetőségeinek fölcserélése. Aradmegye éléről eltávozott Serbanu György dr.

megyei prefektus, az aradmegyei közkezdőbázis bőrgyógyászati osztályának vezető-főorvosa, hogy helyét átadja eddigi gondos és lelkiismeretes segítőtársának, Lázár Ágoston dr. volt alispánnak, akit Aradmegye új prefektusává nevezett ki

Vajda Sándor miniszterelnök. Ezt követőleg Radu Cornél dr., aradi gyermekkórház igazgató-főorvosa is távozott a városi közigazgatás éléről a régi interimárbitzsággal együtt és átadta helyét Dr. Boțioc Elek volt aradmegyei szenátornak, valamint az új kormány ideiglenes bizottságának.

Most, hogy tulvagyunk az események hivatali formalitásain, lehetetlen vissza nem pillantanunk annak a 10 és félhónapig tartó rezsimnek történetére, amelynek eseményeit most eltávozott vezetők belátása, szociális érzéke és tapintata irányította. Ugy a megye, mint a város élén orvosok állottak, akik polgári életük gyakorlatánál, nevelésük erkölcsi erejénél fogva közigazgatási posztjaikon sem változtak meg. Megmaradtak továbbra is orvosnak, akik minden körülmények között elsősorban is orvosolni, gyógyítani kívánták az eléjük kerülő problémák sebeit. Az elmúlt 10 és félhónap

Rögtön szépít a világhírű
»Margit«-crem
 GEA-KRAYER TIMIȘOARA

mozgalmas eseményei erre a bölcs és körültekintő közbelépésre tulontul is sok alkalmat adtak, de a páratlan egymásutánban reánkzuduló csapások közepette is ugy a megye, mint a város vezetői helyükön állottak és eredményesen működtek közre abban, hogy minél előbb eltakarítsák a romokat és új élet lehetőségei zsendüljenek az elpusztított városrészek területein.

Radu Cornél dr., eltávozott városi interimár-bizottsági elnök korát meghazudtoló módon adta bizonyítékát, hogy egy megértő és körültekintő vezetőegyénség minden felkészültségével rendelkezik. Az orvos szociális megalapozásu mentalitása szerencsés módon egyesült benne a férfias tetterő impulziv aktivitásával. Tevékenysége egész ideje alatt valóban ritka tapintattal sikerült a politika romboló csiráit kiirtania a városi közigazgatás munkaterületeiről. Akcióiban természetes könnyedséggel tette tul magát a nemzetiségi, faji és vallási szempontok mesterségesen építeni próbáit válaszfalain és sikerült olyan intim együttműködést teremtenie meg a vezetés és a közigazgatási szerveinek munkájában, mely máris terveinek félsikerét biztosította. Alkotásai: a városi adminisztráció szabályrendelete, a kéményseprési szabályzat reformja, a városi költségvetés reális redukciója adminisztratív képességeiről tettek tanubizonyságot. Az egész ország területén páratlan tökéletességgel megalkotott munkanélküli segélyakciója mentesítette a város polgárságát egy rendkívül nehéz tél folyamán a nyomorgók ezreinek kol-duló csapataitól, egyben olyan organizációt hozott létre, amely egyszer s mindenkorra alapul szolgálhat utódainak e rendkívül fontos szociális probléma további megoldásainak módjaira nézve.

Ez év elején két természetellenes nagy havazás technikai nehézségeivel kellett megküzdenie. Ezután a késő-tavaszi jégzajlások veszélyeit kellett elhárítania. Az árvíz-veszedelem idején a szó szoros értelmében éjt-napot tett egyé, csakhogy mindenütt ott lehessen, ahol a pillanatnyi veszély mutatkozott, sőt attól sem riadt vissza, hogy töre-keñy fizikumával maga is lélekvesztőre szálljon, amidőn arra került a sor, hogy minél gyorsabban mentsék ki az árból a bennszorult asszonyokat, gyermekeket.

De talán ez a része Radu Cornél dr. tevékenységének a legismertebb a nagyközönség előtt. A bekövetkezett bel-politikai változások lehetetlenné tették számára, hogy be-fejezze az újjáépítés nagy munkájának megkezdett felada-tait. De a munkanélküli segélyakció pompás apparátusától eltekintve is számos közintézmény jött létre az ő protektorá-tusa alatt, vagy személyes kezdeményezésére. Így nemcsak rendbehozatta a város valamennyi iskolaépületét, hanem Buzsákon, a Mosóczy-telepen, Mikelakán új városi elemiis-kolákat emelt. Az új városi Botanikuskert intézménye ugyancsak a gyermekek közoktatásának nemes céljait szol-gálja, azonfelül, hogy a város exterieurjét is jelentékeny módon emeli.

A közegészségügy szempontjából az új állami baktériológiai intézet, az új poliklinika intézményei őrzik meg Radu Cornél dr. munkásságának emlékezetét. A városi vízművek új szűrőberendezése által egészségesebb vizet kap már ez őszen Aradváros minden lakója. A csálai erdőtelepen Radu dr. kezdeményezésére indul meg a munka egy gyermektelep létesítésére, melyet azonban már nem tudott tető alá is juttatni. Ami a városi uccák kikövezését illeti, 14,000 négyzetméter hosszúságban hozatta rendbe Arad elhanyagolt uccáit, 404 folyóméter új beton-kanálist, 7400 folyóméter nyitott kanálist fektettetett le ugyanott.

Közéleti tevékenységét az aradi nemzetközi légi-kikötő új intézményének tető alá juttatása koronázta volna be. Ettől a lehetőségtől három nappal előbb fosztotta meg a politika semmire tekintettel nem lévő kimérája. Radu Cornél dr. eltávozott a város éléről, amelynek vezetésére rendkívüli képességei száz százalékosan alkalmassá tették, de tevékenységének rövid 10 és félhónapi ideje alatt mégis el nem pusztítható emléket állított magának Aradváros lakosságának megbecsülésében és szeretetében.

Utóda, Botioc Elek dr., régi aradi polgár, volt szenátor, aki ismeri és méltányolja elődjének tevékenységét. Bizonyosra vehető, hogy Botioc dr. városi interimárbizottsági elnök hasonlóképen minden mellékponttól független, lelkiismeretes és tevékeny vezetője lesz Aradváros polgárságának, mint amilyen Radu Cornél dr. volt, aki értékes képességeit ezúttal is bizonyára meg fogja osztani mintaszerűen vezetett városi gyermekkórháza és a társadalmi szociális élet egyéb munkaterületei között.

Aradmegye új vezetője, Lázár Ágoston dr. prefektus, csupán formailag avanszált, lényegében ezúttal se fog semmivel sem többet, sem kevesebbet dolgozni, mint amennyit eddig, — több, mint kilenc éve, — végzett Aradmegye adminisztrációjának érdekében. Ő, aki avatott ismerője a megyei adminisztráció minden egyes finom elágazásának, ezután már bizonyára még fokozotabb módon fogja ambicionálni, mint ahogyan ezt eddig is tette, hogy Aradmegye mintaszerű munkájú tisztviselőikara még tökéletesebben illeszkedjen nagyvonalú adminisztratív elgondolásainak keretei közé. Lázár Ágoston dr. emberi tulajdonságai ismert garanciát nyújtanak számunkra továbbra is, hogy minden cselekedetét az egyenlőség és igazságosság elvei vezérik és annak ellenére, hogy politikai jelleggel is rendelkező megbízatása bizalmi szerepet szánt számára a megye közéletének élén, továbbra is megmarad valamennyiünk igazi jóakaró segítőtőrsa, aki nem tartja méltóságán aluli feladatnak, hogy figyelmesen meghallgassa a kisemberek baját.

Aradváros és Aradmegye polgárai várakozásteljesen néznek a közélet további eseményeinek bekövetkezése elé, amelyekben nagy szerepet juttat a sors az új adminisztrációs vezetők számára is. Ezek az események lesznek valamennyiünk tűzpróbái, amelyből sértetlenül várja őket vissza Arad közvéleménye.

A bankok revízió alá veszik ipari kapcsolataikat

Alapítás és érdekelttségvállalás helyett a tiszta bankári feladatok ellátása kerül előtérbe

(Temesvár)

A pénzügyintézeteknek az iparhoz való viszonya nálunk egészen más, mint a nyugati országokban. Ez az eltérés a számbajövő hitelszervezeteknek, valamint az országok gazdasági szerkezetének és tőkefelkészültségeinek különbözőségéből állott elő. Amíg a nyugati országokban a bankok csak arra szorítkoznak, hogy az iparvállalatok hiteligényeit kielégítsék, addig nálunk a bankok jelentékeny szerepet vállaltak az ipari alapítás terén és a bankári funkciók ellátását úgy értelmezték, hogy érdekeltséget is vállaltak az iparvállalatoknál s így azokat rendelkezési körükbe vonták.

Tagadhatatlan, hogy a bankoknak nálunk igen nagy érdemeik vannak az iparosítás terén s romániai iparvállalatok tekintélyes része valóban bankalapítás.

Ezenfelül természetesen a bankok azoknál a vállalatoknál is törekedtek érdekeltséget létesíteni, amelyek a banktőkétől függetlenül létesültek s amelyek igyekeztek is a függetlenségüket megtartani. Ezek akkor vonták érdekelttségi körükbe és rendelkezésük alá, mikor azok hitelre szorultak.

A bankoknak ez a kapcsolata az iparhoz igen értékes eredménnyel járt az iparosodás terén, ezenkívül a bankok szempontjából is előnyös volt a kínálkozó különféle szindikátusi üzletek, tőkemozgalmak stb. lebonyolítása, valamint a vállalatok nyeresége révén.

Amíg a konjunktúra hullámvonala emelkedett, ennek a kapcsolatnak a bankok szempontjából csupán az előnyei mutatkoztak. Amikor azonban az ipari konjunktúra is megromlott s amikor a válság az egész vonalon kirobbant, akkor mindinkább élesebbé váltak a bankok és az ipar eme kapcsolatának erős árnyoldalai is.

A bankok jelentékeny hitelekkel voltak és vannak érdekelve a hozzájuk közel álló iparvállalatoknál, aminek a részbeni likvidálása is sok nehézségbe ütközik éppen a bankári kapcsolattól függetlenül egyéb érdekelttségi viszonyoknál fogva. Azután a romló konjunktúra mellett kiderült az is, hogy a beruházási célokra folyósított hitelek a bank számára is terhesek. Az investíciók kihasználási mértéke a romló üzlet-

menet mellett folyton csökken és a megtakarítást, amit a nagy befektetéssel dolgozó üzemek a tömeges gyártással elértek, a gyártás csökkenése során felemésztette az emelkedő önköltség, ami annál nagyobb, minél kisebb mértékben van a kapacitálás foglalkoztatva.

Az iparvállalatok bankári kapcsolataikra támaszkodva igyekeztek terjeszkedni, az üzemek teljesítőképességét növelni, új piacokat felkutatni és raktárakra is dolgozni.

Ezeknek a káros következései az utolsó félesztendőben szintén mind érezhetőbbekké váltak és ez arra bírja a bankokat, hogy revízió alá vegyék az iparhoz való kapcsolatukat. Az a felfogás kerekedik felül a bankok körében, hogy hitel-szervezetünknek egészen más kapcsolatban kell állania az iparral, mint amilyenben van.

Könnyíteni kell a bankoknak ipari éredekelttségüket és csak bankári funkciót kell vállalnia az iparnál, még pedig olyan módon, hogy

a kockázat az ipari kihelyezéseknél egészségesebben oszoljék meg, mint a multban.

A külföldi példák is arra mutatnak, hogy a válsággal szemben ellenállóképesebbek a nagyvállalatoknál a középüzemek, mert mozgékonyabbak, nyersanyagellátás tekintetében nincsennek saját érdekeltségükhöz kötve, tehát kihasználhatják a legkedvezőbb beszerzési lehetőséget, azután gyorsabban tudnak alkalmazkodni a változott viszonyokhoz úgy a gyártás, mint az önköltség apasztása körül. A közép vállalat nem kénytelen annyira raktárra dolgozni, mint a nagyüzem s a raktárak elértéktelenedések kockázatát éppen úgy nem kell vállalnia, mint a nagy készletek elhelyezésével járó magas eladási költséget.

Persze a bankok ezt az új elvet nem tudják gyorsabban alkalmazni, mert a meglevő érdekeltségek lazítása hosszabb időt igényel s

ezt akként kell keresztülvinni, hogy abból sem a vállalatot, sem pedig a bankot károsodás ne érje.

A munka azonban megindult. A bankok nagyon alaposan vizsgálat alá vették vállalati érdekeltségeiket s először arra törekednek, hogy ahol lehet egészséges koncentrációt, racionális gyártási programot, valamint költségapasztást érjenek el, ennek a munkának eredménye: tömörítése egyes vállalatoknak és a személyzeti költségek apasztására irányuló különféle akció. Más vállalatok új gyártási ágak meghonosítására törekednek, még pedig középüzemi rendszer szerint. A közeljövő megmutatja, hogy mennyiben sikerült a bankoknak az iparhoz való kapcsolatukat az új elgondolás szerint átváltani.

**Vegyen részt az Erdélyi Élet
országos riportpályázatán !**

A szerb „Fekete Kéz“ és „Fehér kéz“ harca

Két titkos szervezet küzd egymással a jugoszláv hadseregben. Hogyan tette el láb alól Pasic a régi „Fekete Kéz“ vezéreit?

Egyre súlyosabb a szerb—horvát ellentét

(Riportpályázat.)

A „Fekete Kéz“ és „Fehér kéz“

Jugoszláviában most ismét beszélni kezdenek a „Fekete Kéz“-ről. Az a tisztí összeesküvés ugyanis, amelyet nemrég, még mielőtt felforgathatta volna a mostani állami rendet,

Marburgban lelepleztek, ebből az újra élédtt titkos katonai szervezetből sarjadt ki.

Azon általában nincs semmi csodálkozni való, hogy a jugoszláv hadseregben titkos szervezet üthette fel tanyáját; a meglepetés csupán az, hogy a „Fekete Kéz“ feltámadt. Eddig az „illetékesek“

csak az úgynevezett „Bela Ruká“-ról, a Fekete Kéz-ről tudtak, amelyek tulajdonképen csupán bizonyos vonatkozásaiban volt titkos szövetség: ismerte ugyanis mindenki a vezetőit. Azok a tiszték, akik karriert akartak íutni, vagy legalább is nem akarták, hogy folytonos kellemetlenségük legyen, tudták, hogy számolniuk kell ezzel a katonai szabadkőmivességgel, amely kiterjesztette hatalmát az egész államra.

Azt lehet mondani, hogy az utóbbi években ez a szervezet kormányozta az országot. A katonai diktatura, amely 1929-ben vette át a hatalmat azzal a célzattal, hogy megóvja a horvát kérdést — ami egyáltalán nem sikerült — Zsifkovic Pera tábornokkal az élén lépett akcióba. Erről a tábornok-miniszterről pedig köztudomásu, hogy a Fehér Kéz elismert és látható feje. Ezt a tényt most mindennél világosabban mutatja az a nemrégben leleplezett katonai összeesküvés, amelyet a mai rezsimmel elégedetlen tiszték szerveztek meg. A letartóztatott tisztékből természetesen mindenképen igyekeznek kicsikarni bujkáló szervezetük titkait, tagjainak nevét, összeesküvésük célját, mert méltán félnék attól, hogy ez az új, sötétben dolgozó „Kéz“ veszélybe dönti az amugy is sok megróbáltatással küzdő államot.

TÖMEGMUNKA NEM PRECIZ!

ÉPITTESSEN RÁDIÓT, CSILLÁRT

M A T U Z-nál.

Volt Petőfi-uca 10 szám.

Hogyan alakult meg a „Crna Ruka“?

Azt nehéz ez időszerint megállapítani, hogy vajjon ez az új titkos szervezet csakugyan késői folytatása-e a régi Fekete Kéz-nek, vagy pedig csupán annak jóhangzásu nevét sajátította-e ki. Ezek a kérdések még tisztázásra várnak. Tény, hogy még a legfantasztikusabb pánszerbekben sem idézhet fel tulságosan jó emlékeket a régi Crna Ruka (Fekete Kéz), amely a legsötétebb gazterhekkel szötte át Szerbia történelmét a Jogoszlávia megteremtéséhez vezető uton.

A Crna Ruka alapját azok a tisztek vetették meg, akik 1903 június 10-én éjjel meggyilkolták az Obrenovics-dinasztia utolsó királyát, Sándort és annak szerencsétlen feleségét, Draga Masint, hogy azután a véres szerb koronát Karagyorgyevics Péter fejére tegyék. Ennek a borzalmas éjszakának emléke, amelyen a politikai gyűlölködés vad kegyetlenkedésben robbant ki, amikor a tisztek odáig alacsonyodtak le, hogy felnégyeljék királynőjüket és az uralkodó pár holttestét kidobják az ablakon, még ma is iszonyattal tölti el a lelkeket.

A hirtelen és erőszakos politikai rezsimváltozást akkor is katonai összeesküvés váltotta ki és ez a visszaemlékezés kellemetlen érzést kelt a kormányzatban, amikor újabb katonai összeesküvés titkos szárait bogozgatják.

Szerbia politikai életében a katonaság mindig nagy szerepet játszott, ami a kaszárnnyákban és a tiszti kaszinókban szót pánszerb álmok erőszakos megvalósítására irányuló törekvések természetes következménye. A harminc év előtti június-éjszaka királygyilkosai Karagyorgyevics és Pasics országában a legjelentősebb politikai tényezőkké váltak, dacára annak, hogy az Európai nagyhatalmak erélyesen követelték az új kormánytól a gyilkosságban résztvett tisztek szigoru megbüntetését. Az ebből támadt konfliktus folytán Anglia meg is szakította Szerbiával a diplomáciai összekötetést. Pasics azonban részben nem akart, részben pedig nem is tehetett semmit, mert őt is kézben tartották a gyilkosok. Az összeesküvés vezetői — éppen a legvéresebb közü királygyilkosok — nemcsak továbbra is a hadsereg tagjai maradtak, hanem még a magasabb rangot is kikövetelték maguknak s az üldözöttek azok a tisztek lettek, akik vétőt mertek emelni a gyilkosokkal történt különleges bánásmód ellen.

A királygyilkos tisztek közül különösen Dimitrievics Dragutin kapitány érdemeit méltányolták. Ez az óriás termetű, vérengző vadember volt az, aki meggyilkolta és darabokra vágta a királyné festét, majd pedig kardja hegyére tüzte áldozata szívét és körülhordozta a városban. Ez a bestiális szörnyeteg lett a feje annak a titkos katonai szerve-

Dr. BOŢIŢOC ELEK

ügyvédi irodáját áthelyezte a Str. Cloşca és
Bul. Reg. Ferdinand sarkán levő saját házába.

zetnek, amelyik azután hatalmában tartotta az egész hadsereget. Ez a szervezet 1909-ben lett igazán nagyjelentőségű, amikor a boszniai okkupáció meghiúsította a szerbek balkáni terveit. A hatalmas szövetség, amelynek tagjai hallatlanul megszorodtak, az Ujdinenje ili Smart (Egyesülés vagy halál) nevet viselte a programjában az irredenizmust hirdette, még pedig kifejezetten terrorisztikus eszközök — merénylet, bomba, tőr — alkalmazásával. A titkos szervezet tagjait egy fekete posztóval bevont teremben eskették fel a titokzatos szimbólum előtt, amelyen egy levágott kéz domborműve éktelenkedett. Ettől a szimbólumként szereplő levágott kéztől nyerte azután a szervezet a „Crna Ruka“ (Fekete Kéz) nevet.

Ez a szervezet egyrészt irredenta propagandát folytatott a határokhöz közel eső idegen országrészekben, másrészt azonban arra irányult a tevékenysége, hogy tagjainak a hadseregben, vagy azon kívül pozíciót teremtsen. Hogy a kormány csak elnézte-e ennek a szervezetnek működését, vagy pedig együttesen szótték-e a terveket, azt nem lehet biztonsággal megállapítani, mert Szerbiában, ebben a tipikusan balkáni államban, a látható és a láthatatlan hatalom egyformán a sötétben dolgozott.

A „Fekete Kéz“ Oroszország szolgálatában

Tény, hogy Dimitrievicstől félt a kormány és nem mer- te őt ellenségévé tenni. Ezért, amikor a királyné gyilkosát a lezárásig reábizták, ki reábizták az egyik legfontosabb hivatalnak, a vezérkar kémosztályának vezetését. Ő szervezte meg azután az 1912—1913-iki balkánháboru idején a komitácsi bandákat, amelyeknek egyrésze Bosznia felé gravitált, másik része pedig Macedóniában garázdálkodott. Ezek között a komitácsi bandák és a reguláris hadsereg között nem lehetett határvonalat vonni, mert hiszen a Fekete Kéz kötelékébe tartozó tiszték voltak azok, akik mind a kettőt vezették.

Nem valószínű, hogy a belgrádi kormány 1914 elején ráeszmélt volna a titkos szervezet káros hatására; inkább csak a hatalmát féltette tőle s ez volt az oka annak, hogy Protics, az akkori belügyminiszter elrendelte az „Ujdinenje ili Smart“ feloszlását. De ezt a rendeletet hamarosan vissza is vonta ... részben azért, mert Oroszország belgrádi követe tiltakozott a feloszlítás ellen ... Abban az időben a Fekete Kéz már teljesen Oroszország szolgálatában állott és mint

Országszerte elismert kellemes szórakozóhely az aradi

Városi kávéház

Leszállított árak. Elsőrendű kiszolgálás.

Elkülönített játékterem. Szeparált bridge-szalón. Estéknként parkettánc. Aradváros közön- ségének évtizedek óta megszokott találkozóhelye

később beigazolódott, Dimitrievics már 1914 elején kiküldötte néhány emberét Bécsbe, hogy vagy Ferenc Józsefet, vagy Ferenc Ferdinándot gyilkolják meg.

Kétségtelen tény, hogy Dimitrievics keze benne volt a sarajevói merényletben. Ezt abból lehet legjobban megállapítani, hogy Principet és Cabrinovicsot, Ferenc Ferdinánd gyilkosait, a merénylet előtt Belgrádban egy Tankosics nevű őrnagy látta el instrukciókkal és tanította meg a fegyver használatára. Ez a Tankosics őrnagy pedig ahhoz a tiszt csoporthoz tartozott, amelyik 1903 június 10-én legyilkolta királyát és királynéját, majd később a komitácsik egyik vezére lett és Dimitrievicsnek legjobb barátja volt.

Érdekes, hogy a sarajevói merénylet hátterének ezeket a részleteit éppen Seton-Watson, a szerbofil író tárta a világ elé. Sőt azt is állítja, hogy Dimitrievics röviddel a trónörökös elleni merénylet előtt összehívta a Fekete Kéz végrehajtó tanácsát és közölte merénylet-tervét. A végrehajtó tanács — állítólag — ellenezte a tervet, Dimitrievics azonban a tilalom ellenére utnak indotta a két kiszemelt diákot, hogy a merényletet hajtsák végre.

Pasics félti a hatalmát

Később elkövetkezett az az idő is, amikor Pacics és társai végül arra gondoltak, hogy jó lenne megszabadulni a katonai kamarilla fojtogatásától. Nem politikai ellentétek váltották ki ezt az elhatározást, — hiszen mind a két csoport egyformán pánszerb akciót folytatott, — hanem kizárólag a hatalom féltése. Így történt azután, hogy 1927-ben, amikor háborus szövetségesei se nagyon törődtek a Korfu szigetére menekült szerb kormány tevékenységével, hirtelen vádat emeltek egy tábornok, három ezredes egy alezredes és még néhány tiszt ellen azért, mert — állítólag — meg akarták gyilkolni Sándor trónörökösöt, a mostani királyt.

Szeplők, máj- foltok, és pat- tanások ellen a **Kárpáti** **BENZOÉ** crém és pomada

a jelenkor leghatásosabb
szere. Klinikailag kipró-
bálva és ajánlva! :: ::

Garantált higgyan és ólom mentes készítmény! Készíti:
Kárpáti János gyógyszerháza és kozmetikai
LABORATORIUMA ARADON.

Ez volt a híres szalonikii per, amely azzal végződött, hogy a tizenegy vádlott közül kilencet halálra ítélték. A halálraítéltek között szerepelt Dimitrievics ezredes és több királygyilkos tisztársával együtt. Az antanthatalmak csak akkor eszméltek rá, hogy tulajdonképpen mi történt, mikor az ítéletet már meghozták. Sietve tiltakoztak az ítélet végrehajtása ellen, azonban Pasicsék még jobban siettek és mire az antant-tiltakozás megérkezett Dimitrievics és még két elítélt társa már halott volt.

Belgrád és Zágráb ellentétei

Amikor a háboru véget ért és Szerbia a szerencsés véletlen és a páriszkörnyéki békediktátumok szerzőinek tudatlansága és nemtörődömsége folytán hatalmas új területekkel gyarapodott, a kis Szerbiát átalkították a nagy szerb-horvát-szlóven államná, amely azonban csak a nevében viseli a „testvér“ nemzetek nevét, mert valójában minden szerbnek és főleg Pasicsnak egyetlen vágya és törekvése az volt, hogy megteremtse Nagyszerbiát.

Ezen az alapon indult meg az államalkotás nagy munkája. Belgrád és Zágráb ellentétei azonban nagyobbaknak bizonyultak annál, semhogy zavartalanul lehetett volna Belgrádból kormányozni a sokféle nemzetiségből összetevődött országot. Főleg az új és megnagyobbodott hadsereggel volt sok baj, amelynek keretein belül egyre erősebben kiéleződtek a szerb-horvát ellentétek. Gondoskodni kellett tehát arról, hogy a hadsereg olyan erős és kemény kéz alá kerüljön, amelyik biztosítja a szerb hegemoniát. Ez az erős kéz a Bela Ruka lett és annak vezére Zsivkovics tábornok.

Belgrád és Zágráb között azonban így sem szüntek meg a nagy ellentétek és minduntalan valami politikai merényletben robbant ki. Az utóbbi évek legvéresebb szerb merénylete az 1928 június 20-iki volt, amikor Radicsot két horvát képviselő társával együtt a Skupcsinában megölték.

1929 január 6-án katonai diktatura alá került Jugoszlávia: Zsivkovics lett a miniszterelnök. Ez egyben azt jelentette, hogy a Fehér Kéz vette át az uralmat.

Ez a diktatura csak nem régen szünt meg és éppen ezért meglepetésként hatott a hír, hogy a jugoszláv hadseregben a Fehér Kézen kívül van egy másik, Zsivkovics szervezéssel ellentétes, titkos szervezet is, amelyiknek a politikai célja ugyancsak távol esik attól, amelyiknek ez a mottója: „Szerb hegemoniát mindenáron!“ Egészen mindegy az, hogy ezt a most felfedezett titkos katonai szervezetet vajjon csakugyan Fekete Kéz-nek hívják-e? Akár mi is a neve, most felidézi a régi emlékeket, mert a balkán politikai harcmodora máig sem változott. Ezt mutatja a belgrádi kormány kapkodó félelme is, amellyel az izgalomban és forradalmi hangulatban élő ország különböző részeiből érkező hírek befutását lesi.

M. G.

Nagykapuson lopják a leányokat

Riportpályázat

OLVASÓ: Hogyan, már a leányokat is lopják?
RÍPORTER: Csak a leányokat, kérem, mert
egyéb lopnivaló nincs már ezen a tájon.

1

— Nagykapus kicsi falu a népművészeti produktumairól országszerte ismert Kalotaszegen. E kalotaszegi község paraszt népe mind a mai napig kultivál egy ősi népszokást: *a leánylopást*. Mind unikum érdekes, s amiként a tapasztalat bizonyítja: értékes szokás a leánylopás. Érdekes, mert nemcsak hogy egyedülálló magyar népszokás (csak a csikmégyei Gyimesen kultiválnak ehhez hasonlót) hanem, különösen messziről nézve, romantikus. Értékes pedig azért, mert minden romantikája mellett is reális életfelfogás szülötte. Ha paradoxon is: a romantika és a realitás szerencsés összefonódása a leánylopás, a házasság előnyére és javára.

— Hát még sem rab óhistória?

— Nem. Ma viszont, mikor az erkölcsi világrend fémjelzésével agonizáló házasság intézményének válságáról, annak okairól s új alapokon való reneszánszáról beszélnek, értekeznek és vitatkoznak világszerte: nem lesz érdektelen, ha vázlatosan bár: megismertetjük a leánylopás néven hívó nagykapusi népszokást. Annyival is inkább, mivel Nagykapuson nincs válságban a házasság. Ott békés, derűs, derék házasságok vannak. Az ott is elkövetkező s hivatalosan ugynevezett törvényes egybekelés után: holtiglantartó harmónikus házasságok.

— Hogyan: hát a törvényes házasság előtt is van valami?

— Persze, hogy van, Azelőtt történik a hivatalosan ugynevezett törvénytelen egybekelés, mit a nagykapusi nem hivatalos népnyelv leánylopásnak mond. Vagyis a népszokás. Ami itt következik, ahogy mondom.

— No végre.

2

— Aki fiu felnőtt s legénysorba kerül: Nagykapuson is szemet vet a leányokra. Tánc, fonó, kukoricatörés: szemléletti a leányt a legény. Nemcsak szemléletti, mégis tapogatja. Már amint az faluhelyen, a föld egyszerű fiainál, általánosan szokásos. Szemléletés, tapogatás, no meg néminemű beszélgetés után ha úgy véli a legény, hogy megfelelő lenne neki a leány: nem sokat álmodozik, ábrándozik, teketóriázik; nem hív segítségül sem szerenádot, sem csillagokat, sem holdvilágot; nem udvarol, nem hizelez szép hazugságokkal, sőt még (Uram bocsás) szerelmes verseket sem ír, hanem egyszerűen ellopja a leányt.

— Ellopja?

— El. Egynéhány legénytársával a maga portájára viszi a

legény a leányt Nem erőszakkal azonban, hanem éppen ellenkezőleg: kedélyes mókák kíséretében, de pap, jegyző, szülői beleegyezések belekontárkodása nélkül. Rendszerint sem a leány-, sem a legény szülői nem tudnak a dologról addig, míg a legényes házhoz nem kerül a leány. Megtörténik, hogy a leány sem tud a lopásról addig, míg nem viszik. Megesik az is, hogy előre szól a legény:

— Kisó, ma este ellopunk. A leány azonban nem veszi késpénznek ezt. Minek izgatná magát fölöslegesen, amíg nem kell. Minden teketória, nekikészülődés, sőt horribile dictu, hozomány nélkül megtörténik tehát, hogy ma reggel még szülői házánál ébred fel a leány: estére pedig a legényes háznál fekszik le. Természetesen nem egyedül. Az éjszaka így telik el s reggel kelve kezdődik a mives munka.

— A munka, bizony, mert nemcsak egy éjszakára lopta el a legény a leányt, hanem meglehet: egy egész életre. A lopás ideje alatt dől el éppen. Kicsit körülnézdegél tehát (állandó vagy ideiglenes: még nem tudni) új otthonában a hivatalosan még leány, de ténylegesen már menyecske s aszerint, milyen munkaidőszak van: vagy a házkörül kezd meg a mives munkát, vagy a földekre megy dolgozni a legénnyel. Lehetőleg a legény oldalán mindig, hogy állandóan együtt lehessenek. Az élet minden vonatkozásában minél többet együtt. Mert ez az együttélés, együttdolgozás, együttcsokolózás nem egyéb, mint . . .

— Próbaházasság.

— Ugy van. Pap, jegyző, és nagyharangnélküli próbaházasság. Hogy az élet minden kínaiatában, lehetőségében megismerjék egymakást. Hogy valóban összeillenek-e? Hogy tényleg egyikamásnak valók-e? Hogy az Isten csakugyan egyikamásnak rendelte-e őket, vagy pedig mindakettőt egy — másnak. Mert, mondanom is felesleges, más a következménye annak, hogy összeillenek s megint más, ha nem.

3

— Ha bizonyos (rendszerint hat héttől hat hónapig terjedő) próbaházasság után úgy véleményezik a legény és a leányasszony, hogy eltalálták egymakást, akkor egy vasárnap elmennek a paphoz — eklézsiát követni. Az eklézsiakövetés a törvényesházasság megkötéséhez vezető első út. Az eklézsiakövetés pedig ez:

— A legény közli a pappal, (amit a pap külfömben is tud már), hogy ő is beleségtt apáink „bünébe” (így kell ezt az

O m e s c u g y ó g y s z e r t á r

helyiségét á t h e l y e z t e a v o l t

Bloch H. helyiségbe. Str. Alexandri és B. Reg. Maria sarokra.

egyházi törvények iránti ildomosságból, mondani) és ellopta e leányt, aki baloldalán piszmog. Azaz egyházi esküvés nélkül is asszonyá tevő a leányt. Mivel azonban az idő alatt, míg egyházi esküvés nélkül ugyan, de együttéltek: úgy ismerték meg egymást, hogy egész életükben együtt akarnak élni, ennél fogva most az Urasztalához szeretnének járulni. Esküre és áldásra. Szánják-bánják „bűnüket” és megkövetik az esküszóját: engedje meg, hogy az Urasztalához járuljanak.

A pap persze (századok óta minden esetben) lekorholja az eklézsiaikövetőket, de viszont (századok óta minden esetben) meg is bocsájtja bűnüket legott s ha hozzák a jegyzőtől (amióta a polgári házasságkötés a fontosabb) az irást: az Urasztala elé bocsájtja őket. Esküre, áldásra, Urvacsorára.

— Szóval elindulnak a valláserkölcsi világrend utján.

— El. Ezek után megkezdődnek a formális, azaz hivatalos és mindenütt szokásos cécók: jegyző, pap, esküvő, lakodalom, heje-huja, dinom-dánom, holott a lényeg, hogy valóban egymásnak valók: már elvégeztetett a leánylopással megkezdődött próbaházasság ideje alatt. Ám ezért eleget tesznek a kapusi magyarok az egyházi és állami paragrafusoknak is, mert a józanességük diktálja és századok óta pompásan bevált próbaházasság kultiválása mellett vallásos és törvénytisztelő nép. Megadják maguknak, ami a maguké, de a császárnak is, ami a császáré. Előbb azonban maguknak s csak aztán a császárnak. Mert a természetes ez. Előbb a lényeg, aztán a forma. Előbb a fundamentum s azután a tetőzet, meg a cirádák. Előbb a minden vonatkozásban való alapos megfigyelés, meggyőződés, megpróbálás és csak azután az együttélés törvényesítése. Vagyis a házasság megkötése. Ámha megkötik: egész életre kötik valóban. Tudják, hogy az ilyen előzmények után kötött házasság nem lehet lutri, csak jó házasság.

4

— Szép-szép, node megtörténhetik, hogy a próbaházasság ideje alatt arról győződnek meg, a próbáló felek, hogy nem illenek össze.

— Nemcsak hogy megtörténhetik, de meg is történik.

— S akkor szétmennek, helyesebben elválnak.

— Természetesen.

— Node mimódon, mert bár nem törvényesített házasságban éltek s így a törvényes eljárást megspórolják, viszont mégis csak történt közöttük egyet s más.

— Ami megtörtént: megtörtént. Azon nem akadnak meg. Az olyan természetes, minthogy reggel felkel s este lenyugszik a nap. Abban az esetben tehát, ha úgy vélik a próbaházasság eredményeként a legény és a leányasszony, hogy nem találták el egymást: a szétválás nagyon egyszerű. Aminthogy egyszerű és természetes a kapusi parasztok életében minden. A legéey tehát barátságosan hazaviszi a leányos házhoz a félhivatalos feleségét. Ahonnan annakidején ellopta.

— És ahonnan nem fogja ellopni, végeredményben feleségül venni senki, mert hiszen oda van a leánysága.

— A leányságra, liliomságra, szüzességre (s a valláserkölcsei világrend ehez hasonló többi kritériumaira) nem sokat adnak a józaneszü kapusiak. Tudják ugyanis, hogy az erkölcsi világrend testben szüzei között alig akad, aki lélekben is liliom volna, sőt a legtöbb erkölcsi világrendes leány lélekben egyenesen romlott. A kapusi leányok azonban nem romlottak. Sem testben, sem lélekben. Akár szüzek, akár nem. Ellenkezőleg: épek, erősek, egészségesek mind.

— No de mi lesz az ellopott, de hazavitt leánnyal?

5

— A legjobb lelkinyugalommal megy haza a címzetes, de valóságos menyecske, mert jól tudja, hogy nem marad pártában. Aminthogy soha senki sem maradt még pártában Kapuson. Ott ugyanis addig lopnak el minden leányt s addig lop minden legény, (ha az első, második, vagy harmadik lopás, azaz próbaházasság nem sikerül) amíg végre is minden leány s minden legény megkapja a párját. Zsák a foltját Nagykapuson megtalálja mindig. Azaz végleges férjét az asszony, sirigtartó feleségét a férfi. Mégpedig minden tekintetben megfelelőt. Tényleg az igazít. Hiszen azért próbálják ki egyikamást. Különben nem lenne értelme a próbának. Így azonban van. Egészségés értelme van.

— Nana: kicsit nagyon pikáns az eset.

— Messziről nézve annak tetszhetik pedig mi sem áll távolabb a kapusi parasztoktól, mint a pikantéria, vagy pervezitás. Mert pillanatig se higyjük hogy beteges elfajulásként, vagy fajtalanságból kezdődött és folytatódik napjainkban is a leánylopással meginduló próbaházasság. Nem. A kapusiak, asszonya és férfija, makkegészséges nép. Testben is, lélekben is. Erősek, edzettek, szépek. Nemi beteg nem volt a faluban soha. Még a háborutjárt férfiak sem hoztak haza nemi betegségét. Ezzel pedig kevés magyar falu dicsekedhetett a háboru idején. A kapusiak dicsekedhetnek ezzel is. A kapusi magyarok tisztavérü nép. Nem fertőzte meg őket a háboru nagy fertője, sőt még a valláserkölcsei világrend egyikéje sem.

— Apropo: egyke. Ha ellopnak egy leányt, de nem lesz törvényes férje, aki ellopta, viszont gyermeke születik attól, miközben ismét szülei házánál van a menyecske, vagy amikor másnak a törvényes felesége, mi lesz akkor a gyermekkel?

**Tengeri és szárazföldi
társasutazások ellen
használja a - jobbik eszét!**

— A gyermekén nem akadnak fenn a kapusiak. Náluk nem fontos, hogy kitől született a gyermek, hanem, hogy született. Örvendenek a gyermeknek, minél több gyermeknek. Akár otthon a szülői háznál szülik is (két lopás között) a gyermeket az anya, akárha egy másik legényes háznál, mint ismételtelen ellopott menyecske, vagy esetleg épen törvényes feleség: a gyermek annak a nevét viseli, aki előbb, vagy utóbb, de törvényes férje lett az anyának. Minthogy pedig amiként előbb is említettem: egyetlen fehérnép sem marad Kapuson pártában, hanem előbb-utóbb mindenik megtalálja törvényes férjét, ennél fogva mindenik: törvényes házasságon kívül született gyermeknek lesz törvényes apja. A törvényes férj nem nézi azt, hogy törvényes felesége gyermekének esetleg nem ő az apja. A fontos az, hogy a gyermek az ő törvényes feleségének a gyermeke. Ez náluk a morál.

— És mi az eredmény?

6

— Az eredmény kettőssége kézenfekvő. Egyrészt elejét veszik az összes anyagi és lelki komplikációknak, amikkel a vallás-erkölcsi alapon megkötött, de nem sikerült rossz házasságok járnak, másrészt Nagykapuson mindenik törvényes házasság sikerül. Ott nem csalódhatnak egyikamásban a házasfelek, mert a próba-idő alatt mind a két fél kimutatja a fogafehérjét. Minden tekintetben.

— Éppen ellenkező tehát a dolog, mint az erkölcsi világrendben, hol az udvarlás és a jegyesség ideje alatt szigorúan a vasárnapi oldalát mutogatja mind a két fél, az erkölcsstan és illemlkódex szent szabályai szerint. Még hétköznapokon is. Minél vallás-erkölcsösebbek a felek: annál inkább. Azaz a jobbik énjüket mutogatják csak. Az élet című tragikomédiában viszont több a hétköznap, mint a vasárnap s éppen a természetes emberi ösztönök, jogok és lehetőségekkel homlokegyenest ellenkező vallás-erkölcsi világberendezkedés vitustánca miatt: az emberben több a rossz tulajdonság, mint a jó. Ha tehát csak a jobbik énjüket ismerik a házasságkötés vasárnapján a felek: a házasságidő hétköznapjain következik a feketeleves, melynek kanalizása közben megmutatkozik kinek-kinek a fogafehérje, úgyhogy a dessert rendszerint nagyon keserű. Kiábrándulás, csalódás és hasonló vallás-erkölcsi javak. S az eredmény jobbik esetben válás, rosszabbik esetben elrontott élet, vagy tragikus befejezése, időelőtt,

---

Csak az árak olcsók — minőségeink változatlanul jók!

GOLDSTEIN LAJOS

DIVATÁRUHÁZA

Arad, Str. Bratianu (Weitzer János-uca) 2.
Mélyen leszállított árakon nagy választékot nyújtunk kosztüm és kabátujdonságokban, bársonyok, selymek és mosóanyagokban. A hölgy és férfiközönség kedvelt bevásárlási helye.

egy életmondathoz, mit a valláserkölcsei világrend diktált az ő nagyobb dicsőségére.

— A kapusiak között nem talál áldozati barmokat a valláserkölcsei világrend. Legalább is a házasság területén nem. Amiben, százados tapasztalatuk alapján igazuk lévén, nagyon irigylésreméltók a kapusiak. Ők ugyanis századokkal ezelőtt ráhibáztak arra, mit a civilizált emberiség csak századok múlva, ha megvalósít. Feltéve, ha a valláserkölcsei világrend ereje hamarabb meg nem dől.

7

— Hogy a kapusiak házaselete a leánylopás néven divó próbaházasság természetes következményeként mennyire sikerül: misem bizonyítja jobban, mint az, hogy a törvényes házasságkötés után nem történik elválás soha. Azaz hogy mégis megtörtént nemrégiben egy válás. Ez azonban olyan kivétel, amely erősíti a szokást.

— Török Faragó János kapusi bíró uram leánya ugyanis lopás nélkül, azaz a próbaházasság mellőzésével ment férjhez. Török Faragó Kata, bíró uram büszke lánya, a szépséges kalotaszegi leány megakartta mutatni, hogy őt ugyan a törvényes házasság előtt nem próbálja ki senki s mégis sikerülni fog a házassága. Csakhogy nem sikerült. Néhány éven belül kénytelen volt elválni férjétől. Emberemlékezet óta ez volt az első válás Kapuson. S minden bizonnyal az utolsó is. A kapusiak szemében a Török Faragó Kata esete ugyanis élő bizonyosságát szolgáltatja annak, hogy amennyiben felhagynának a leánylopás ősi szokásával: őket is megtörtöznék a valláserkölcsei világrendes alapon, többnyire természetellenes teóriák miatt, válságba jutott társadalom rákfenéi: a rossz házasságok, a válás, az egyke, meg a többi uri nyavaja.

— A kapusiak pedig erősek, egészségesek, boldogok akarnak maradni és azok is maradnak, amíg fütyülnek a rajtuk kívül nyavajgó társadalom álszemérmes, vagy mondvacsinált szemérmes valláserkölcsei világrendjére, a természet törvényeivel ellenkező hazug moráljára s mindezekből folyóan beteg berendezkedésére.

Nyári ujdonságok legolcsóbban

STRASSER

divatárúházában szerezheti be, sz. a Lutheránus templommal.

Szaküzlet optikai és finom solingeni acél árukban: beretvák ol-lók stb. Köszörülde, orthopead készülékek és műlábak készítése.

Tejnor Ferenc és Tsa

optikus és késműves. Arad, Piața A. Iancu Szabadság-tér 21.

Fiatalok előre! . . .

Sürgős reorganizálást kíván az Országos Magyar Párt

A közeledő országos választások újra felvetik előttünk kisebbségi magyar közéletünk minden nyugtalanító kérdését, megoldásra váró problémáját. Tizennégy éve járjuk a kisebbségi sors tanulmányos és súlyos tapasztalatokkal teljes iskoláját, de mintha ez a tizennégy év nyomtalanul telt volna el előttünk: politikai szervezettségünk lényegét még ma is erkölcsi frázisok közhelyei alkotják s nem olyan intézmények, amelyek képesek és alkalmasok válnának arra, hogy biztonságot, erőbázist nyújtsanak az ország kisebbségi magyar néptömege számára.

Az Országos Magyar Párt politikai szervezetét is alaposan megvisezték a nyomtalanul el nem szállott esztendők. A magyar kisebbségi tömegek, amelyek egy jobb jövőbe vetett hittel seregelték össze mindenünnen a párt kibontott zászlói alá, az eredménytelenül eltelt esztendők alatt kiábrándultak hitükből, hogy az a szervezet valaha is meg fog tudni felelni mindazon kötelezettségeknek, amelyek a megváltozott idők és változott körülmények által mindennapjaink vagy kérdéseivé változtak. A feudális tradíciók ásatag eszközei ma már csupán prehisztórikus emlékei lehetnek egy olyan korszaknak, amely a világháború kitörésével egyszer és mindenkorra letűnt. Az urambátyámos rokonsági politika vétkei tipikus formájukban láthatjuk újra visszakisérteni az Országos Magyar Párt szervezeti életében és a legelső pillanattól fogva demokratikus közösségnek, történelmi szerepre szánt intézmény így silányult el egy tragikus kaszinóvá, ahova csak a bárótól felfelé léphet be tulajdonképpen az ember: a népség-katonaságnak pedig csak az erkélyen, meg a rácson túl a helye.

Új viszonyok új mentalitású, politikailag rugékonyabb, felkészültségben pedig tökéletesebb embereket kívántak volna a magyar párt ágaikat és a magyar párt központ élére. Férfiakat, akik nem hiúságok legyezgetésére, szereplési viszketegük levezető eszközeül használták volna a romániai magyarság egyetlen életképes közösségét, hanem komoly eredményeket is tudtak volna elérni azokért a néptömegekért, amelyeket maguk fölé emeltek őket. A vezetőségi garnitúrák azonban bűnös következetességgel évről-évre ott ültek a legelső polcokon, üres jelszavakkal, vagy diplomatikus kijelentésekkel fizették ki választó tömegeiket és úgy az ország törvényhozó testületeiben, mint a községek tanácsaiban a maguk kis, helyiérdekű ügyeikért áldozták fel a rendelkezésükre engedett időt és a hozzájuk tévedt tömegek erkölcsi súlyát és jóhiszeműségét.

Kisebbségi közéletünk tizennegyedik esztendőben mindezzel le kell már egyszer számolnunk. A régi tehetetlenség akadémikus urainak nem lehet helyük többé a kisebbségi magyarság szervenő tömegeinek élén. Az oppurtunusokat le kell cserélni sürgősen a magyar párttagozatok éléről, hogy helyeik felszabadulhassanak mielőbb. Amíg ők elfecsérelték

a drága időt és a tömegek bizalmát, azalatt már egy új generáció nőtt fel az erdélyi magyar családfán, amelyet nem lehet megtéveszteni a régi, eddig jólbevált üres jelszavakkal, frázis-esővel és a kapott hazaffysággal, ez a generáció élesebb közelségben látja a mai problémákat és kézenfekvőbb lehetőségekkel rendelkezik arra, hogy pozitív eredményeket érjen el a létért való küzdelmek mindennapi frontjain. Adják át önként helyeiket tehát a kiérdemesült öregek, amíg nem késő. *Távozzanak önként helyeikről, amelyet eddig kevés eredménnyel foglaltak el, hogy jöhessenek a felkészült fiatalok! Ezt követeli tőlük a mai idők parancsszava, amely nem ismerhet késedelmeskedést, hazug kegyeletet, vagy könnyelmű késedelmeskedést. Az erdélyi és bánsvági kisebbségi magyar tömegek egységét nem szabad továbbra is azzal veszélyeztetni, hogy olyan vezéreket állítanak ki elébük, akik nem kifejezői már tömegeiknek. Aktív, fiatal, tetterős embereket várunk az élre, akiket lelkesülten követnek közkatonáik: a múlt pedig legyen a múltté és csökkönnyösségével ne fojtsa halálra jövőendő győzelmeink kiteljesüléseit!*

Ezeket érzi és ezeket kívánja Erdély gondolkodó, öntudatos magyarsága most az új választási erőpróba küszöbén. Videant consules . . !

Vigyázó László

megválnak az Astra-gyártól

Vigyázó László, az aradi Astra-gyár vezérigazgatója július 1-én megválnak állásától, amelyet 18 esztendőn keresztül, szakadatlan tevékenységben töltött be. Vigyázó László visszavonulása a hatalmas gyárüzem éléről olyan közgazdasági esemény, amelyet nem lehet pár szokványos sorban regisztrálni, mert az ő pihenést nem ismerő agilitása, reális gazdasági koncepciói fejlesztették ki oly hatalmas méretekben az egykori MARTA autógyárat, hogy az később az új országhatárok között is az ország egyik vezető nehézipari vállalata lett.

Vigyázó László tizennyolc éven át teljes munkáját az Astra-gyárnak szentelte. Működésének első négy esztendeje után ügyvezető igazgatói székbe emelte a vállalat igazgatóságának indokolt választása. Vigyázó László egyénisége valóssággal összeforrott a hatalmas üzemmel még most is, hogy visszavonulásra szánta el magát, kiválása a vállalat kötelei közül még nem jelenti azt, hogy végleg kikapcsolódik az üzem életéből. Az Astra-gyár igazgatósága még sokáig nem nélkülözheti Vigyázó László kiváló szaktudását, avatott tanácsait és éppen ezért, mint a vállalat benső ügyeinek tanácsadója, speciális megbízatással továbbra is bekapcsolódik az Astra-gyár eseményeibe.

Arad közgazdasági élete számára azonban új lehetőség-

geket is ígér Vigyázó László visszavonulása. Jelenti azt a lehetőséget, hogy miután kipihente eddigi intenzív elfoglaltságának fáradalmait, — képességeit és pihenéshez nem szokott aktivitását talán másirányban fordítja majd az aradi közgazdasági élet vezetőköreinek hasznára. Mindnyájan tudjuk, hogy vannak jelentékeny munkaterületeink, amelyek egész embereket kívánnak és akármelyik fázisába fog bekapcsolódní újra Vigyázó vezérigazgató e város közgazdasági élet-tevékenységének, már előre el lehet mondani róla, ahogy az angol kifejezi: *Right man on the right place*. Megfelelő ember a megfelelő helyen. Éppen ezért indokolt az érdeklődés, amely Vigyázó László még ki nem alakult elhatározását várja, mert közéletünk minden egyes munkaterületének sohasem volt nagyobb szüksége az ő egyéniségéhez hasonlatos és az ő munkabíráásával rendelkező vezetőemberekre, mint éppen ma, jelenlegi körülményeink között.

A kettős könyvelő

kétszer könyvelt, hogy százezreket sikkasztasson

Boldog konjunktúra időkre emlékeztető eset Raffo Oszkár milanói származású magántisztviselő esete. A napisajtó mindössze néhány sorban emlékezett meg Raffo ur dicstelen aradi szereplésének történetéről, vagyis arról, hogy a mai siralmas pénztelen világban hogyan sikerült Raffo Oszkárnak mintegy kétszáz-ezer lejt elsikkasztani a Società Italiana Cucirini-Pisa cég pénztárából.

Raffo Oszkár neve nem ismeretlen Aradon. Az önmagára maradt Vadászkürt kabaré jókedélyű hölgyei nagyszerűen ismerték, mert több kellemes éjszakát töltöttek el asztalánál, mosolygóan gyöngyöző pezsgő mellett. Raffo Oszkár az annyira megritkult és régi világból visszamaradt lovagok közzé tartozott, akinek volt szíve megfizetni a kedélyt, az éjszakai mámor. Mindenki tudta róla, hogy pazarul költekezik, de, hogy miből telik erre a zajos étetre, az az olasz cérnavállalat legutóbbi rovancsolása alkalmával derült ki.

A Cucirini-Pisa cég aradi megbízottja az elmúlt hónap végén szerzett tudomást arról a feltűnő jelesegről, hogy Raffo Oszkár főkönyvelő titokban fésűgyárat vásárolt Aradon és azt üzembe helyezte. Annál feltűnőbb volt az a vállalkozás, mert ismét felmerült, — most már hivatalosan — a probléma, hogy Raffo Oszkár honnan rendelkezik annyi pénzzel, hogy önálló vállalkozásba kezdjen, amikor havi fizetése mindössze 12 ezer lejt volt. Az üzleti könyvek tüzetes átvizsgálása alkalmával azután csakhamar kiderült a nagy titok: Megállapítást nyert, hogy Raffo Oszkár főkönyvelő a legkülönbözőbb visszaéléseket követte

el a vállalatnál és különböző módon, százhetvenezer lejt meghaladó összeggel károsította meg a céget.

Raffo Oszkár annakidején egyszerű apróhirdetés útján került a világhírű nagy cérnavállalat szolgálatába. Arra való ekin-tettel, hogy németül is beszélt, a vállalat központi vezetősége Aradra dirigálta és a könyveléssel bizta meg. Néhány hónappal ezelőtt leépítés volt a cégnél és ekkor Raffo megbízást kapott a pénztárkezelésre is. A jókedélyű és egyebekben szorgalmasnak és megbízhatónak mutatkozó tisztviselő elérkezettnek látta az időt, hogy önmagáról illetve, bohém életének folytatási lehetőségéről gondoskodjon. A Romcomitnál folyószámlája volt a cégnek, amelyre a főtisztviselő meghatalmazás alapján mindenkor pénzt vehetett fel. Raffo Oszkár élt is az alkalommal és igen gyakran megtörtént, hogy a Romcomitnál felvett tizezer lejeket elfelejtette beírni a kasszakönyvbe, ellenben a szaldó egyeztetésénél fiktív tételek elkönyvelésével gondoskodott a hiány el-tüntetéséről.

Május huszonegyedikén azonban kiderült minden. Raffo Oszkár töredelmesen bevallotta a sikkasztás tényét. Igéretet tett, hogy a kárt megtéríti, csupán annyit kért a vállalattól, hogy ne tegyen ellene bünvádi feljelentést. A fésűgyár termelése, az ele-gáns télikabát és mi egymás a cég irodájába került, sőt Raffo kötelezvényt is irt alá, hogy azonnal eltávozik Romániából és öt évig vissza sem tér. Utóbb azonban kiderült, hogy a Raffo ál-tal felajánlott fedezeti ingóságok nem fedezik az elsikkasztott összeget és alig érnek ötvenezer lejt. De Raffo Oszkár is meg-gondolta a dolgot; a szívele visszahúzta Romániába. Néhány nap-pal ezelőtt titokban ideérkezett, azonban nem kapott tartózkodási engedélyt. Leutazott Bukarestbe, hogy megszerezze a tar-tózkodási engedélyt. Természetes nem gondolhat arra, hogy az olasz cérnaleraikat mégis csak bünvádi feljelentésre készül és könnyen lehetséges, — így fejezte be informátorunk, — hogy mire Raffo ur leszáll a bukaresti gyorsról, a hatóság kar-jaiba zuhan.

Gerda Maurus ^{is az} **Waldheim**
^{ártalmatlan}
soványító pasztillát szedi naponta. Meg is látszik alakján!
Kérje orvosa véleményét. Kapható: **Gyógyszertárak-
ban és Drogériákban.** — Dobozonekint: **Lei 115.**

ÜZLETÜNKET
a végeladás tartamára
Piața Avram Iancu 21.

(Szabadság-tér) színházzal szembe
h e l y e z t ü k   á t.

„MERCANTIL“ szőnyeg- és divatáruház

Bülvádi feljelentés Österreicher Ignác temesvári pékmester ellen

A temesvári pékmesterek hónapok óta elkeseredett harcot folytatnak a hatóságok, illetve a hatósági intézkedések ellen. Különösen a kenyérbélyegtvörvényt sérelmezik s szerintük ennek tulajdonítható, hogy nem lehet leszállítani az árakat. Ez a küzdelem a tisztos testület magánügye, de ahhoz köze van a nyilvánosságnak is, hogy Österreicher Ignác nagymesterrel az élen milyen destruáló módon igyekeztek egy-néhányan céljukat elérni. Mi igaz, illetve mi nem igaz abból, amit a temesvári lapok kikapartantottak, — a bíróság fogja eldönteni, — nekünk az a feladatunk, hogy a szokatlan esetet a mi közönségünkkel is megismertessük.

A temesvári lapok hasábokon keresztül megírták, hogy Österreicher Ignác nagymester, miután hiábavalónak látta testületének törvényes eszközökkel való harcát a kenyérbélyeg tvörvény és más hatósági intézkedések ellen, megállapodott néhány szakértársával, próbálják kerülő utakon keresni vélt igazukat. Sorra járták és bizalmas megbeszélésekre hívták temesvári kollégáikat, akiknek nagy bőbeszédűséggel előadták, hogy speciális összekötéseik révén módjukban áll jobb belátásra bírni a temesvári interimár bizottságot. Ez azonban szerelemből nem megy, — mondták — de holmi pénzáldozattal megpuhíthatók a tanácsstagok, akiktől ilyenmódon egyszersmindenkorra megszabadulhat a lisztes ipar. A kartársak boldogan álltak kötélnek. Két és több száz leieket, — nem tudjuk: rang vagy halálzási sorrend szerint, — lefizetettek erre a célra Österreicher nagymester kezeihez. Mondanunk sem kell, hogy nyugtát senki sem kapott. Még napnyugtájuk sem volt... Nem volt azért, mert a hatóságok tudvalevőleg napnyugták után vegzálják a péküzemeket. Ezek a vegzaturák azután sem szüntek meg, hogy Österreicher pékmester a hatóságokkal szemben fékmesterré avanszált.

Telt — mult az idő, a temesvári pékek elvesztették türelmüket és sürgetni kezdték Österreichernél az ügy elintézését. A nagymester huzta-halasztotta a dolgot, amíg az egy szép napon valamelyik kartárs indiszkréciónjából kirobbant a nagy titok. Kiderült, hogy az interimár bizottság egyetlen tagja sem óhajtott vállalni a pékvezérrel az üzleti nexust. A pékmesterek között elképzelhető megdöbbenést keltett Österreicher Ignác pékelőljáró érthetetlen eljárása, amivel nemcsak anyagi kárt okozott a testület tagjainak, hanem szégyent hozott az egész iparágra. Österreicher eleinte valami olyasfélét dadogott a felháborodott kartársak előtt, hogy egyelőre még korai az ügy likvidálása, azután olyasfélével mentegetődzött, hogy az ügy már a legjobb stádiumban van, — szóval mindig kitérő, sejtelmes válaszokkal hitegette a kollégákat, akik végül is az interimár bizottság néhány tagjához fordultak felvilágosításért. Magyarázat helyett a bizottság hivatalból feljelentést tett az ügyészségen Österreicher Ignác és társai ellen.

Már most: vagy beigazolja a nagymester, hogy a megvesztegetésre gyűjtött pénzt eljuttatta a rendeltetési helyre, — ebben az esetben megvesztegetés címen indul meg ellene az eljárás; ha a megvesztegetést nem fejezhette be, fennáll a kísérlet esete s akkor ezért kell elvennie méltó büntetését. De könnyen lehetséges, hogy a fékmester letagadja egyiket is, a masikat is, mely esetben a hatóságok megrágalmazásáért kell a bíróság elé állnia.

Österreicher Ignác néhány héttel ezelőtt tartotta a második dicstelen bevonulását Aradra. Hangzatos reklámokkal igyekezett a közönség figyelmét felkelteni gyártmányai iránt, melyeket napenként kevésbé friss állapotban teherautókkal importál Temesvárról. Valahogy úgy képzelte Österreicher mester, hogy gyerekeinket ezentul az asztal körül kergetjük, ha nem eszik az Österreicher-kifliket, hogy ezentul az a bizonyos szőlő már csak az Österreicher-féle lágú kenyéren gílt, hogy addig nem is tudtuk mi a jó, amíg meg nem izleltük az Österreicher-féle hatósági közegekkel kent süteményeket. Tévedett. Aradon messze elkerülik Österreicheréket és senkisésem hajlandó bevenni az Österreicher-féle tésztaikat.

PUBLICAȚIUNE

Se aduce la cunoștința celor interesați, că Primăria Municipiului Arad.

in ziua de 5 Iulie 1932, ora 11 a. m.

va ține biroul Serviciului economic camera C.Nr. 59, licitațiune publică se oferte închise și sigilate, pentru inchirierea unui ghișeu (cabină) la băile comunale „Neptun“ în care se poate vinde fabricate de tutun.

Licitațiunea se va ține în conformitate cu Art. 88—110 inclusiv din legea contabilității publice, regulamentul și normele de licitație în vigoare.

Ofertanții cari vor lua parte la licitațiune vor depune deodată cu oferta o garanție de Lei 1.000 (unamie) în număr, iar oferta o va face în baza caetului de sarcini, care poate fi văzut în camera Nr. 59 a primăriei într orele 11—1.

Arad, la 18 Iunie 1932.

*Primăria Municipiului Arad
No. 18, 927/932.*

Az Aradi Nyári színházban

junius hó 22-én, szerdán, 23-án, csütörtökön

a Budapesti Városi Színház

operette társulat művészeinek: **Vaály Ilona, Nádor Jenő, Kun Magda, Sziklay József, Andor Zsigmond**

Völegényem a gazember
felleptével

a Budapesti Városi Színház 150 előadást elért nagysikerű 3 felvonásos operettje. Jegyek elővételben a téli színház pénztáránál
Helyárak: 80, 70, 60, 50, 40, 30, 20, 10 lei. 0—0 0—0 0—0

Lexikon a hangosfilm csillagairól

(Folytatás)

E

EATON Mary. Norfolkban született, szülei is színészek voltak. Ziegfeld egyik primadonnája, az

amerikai revük starja s mint ilyen a hangosfilmen is sikerrel mutatkozott be.

F

Falkenstein Julius. 1879 december 25-én született Berlinben. Ismert német színpadi és filmzínész, aki a hangosfilmen valósággal másodvirágzását éli. Pompás epizódista.

FORST Willy. A német hangosfilm egyik legnépszerűbb művésze. Osztrák és német színpadok tagja volt, hangosfilmkarrierje az Atlantic egyik epizódszerepében kezdődött, majd a Zwei Herzen-ben folytatódott. Azon túl csaknem minden Bolváry film főszerepét játszotta. (A legszebb tangó, Vége a dalnak, Hivjon és jö-

Jeanette MacDonald

vök, Bécsi vig asszonyok, Mona Lisa elrablása). Ujabbán saját filmgyáránál játszik.

FORSTER Rudolf. Neves német színpadi színész. Hangosfilmsikere az Ariane című Bergner-film volt.

FRANK Harry. Berlinben született. Különösen a német bűnügyi hangosfilmekben szerepelt szép sikerrel. (Ki a tigris? Gyilkosság a studióban, A nagy vágy).

G

GRABLEY Ursula. A legfiatalabb német filmszínész-generáció tagja. Joe May Egy mámoros éjszaka című hangosfilmjében tűnt fel, amelyet A koncert követett.

GRAVES Ralph. 1900 június 9-én született Clevelandban. Nagy sikerét a Submarine című amerikai drámában aratta.

GRAY Alexander. Penssylvániában született. Énekes bonvivan, a Ziegfeld revükben szerepelt s aztán több hangosfilmbe, amelyek közül a No, no, Nanette! került el a magyar közönség elé.

GREGOR Nora. Ismert Reinhardt-színésznő, aki mint hangosfilmstar az Amerikában készült német hangosfilmek főszerepeiben (Olympia, Mary Dugan bűnpöre) szerepelt.

GRÜNDGENS Gustav. Dán származású német hangosfilmszínész. Eddigi filmjei: Tűz az operában, Va banque, Mona Lisa elrablása.

H

HASS Dolly. A legédesebb német hangosfilmstar. Első filmje — Dolly karriert csinál! Elsikkadt a filmek rengetegében s jó rendező kezébe kellett kerülnie, hogy kvalitásai érvényre jussanak. A jó rendezőt megtalálta Bolváry Gézában, a jó szerepet pedig a Kadettkisasszonyban, amely egyszerre a legnépszerűbb filmszallagok sorába emelte. Szóval Dolly a második filmjével csinált karriert.

HOBART Rose. Newyorkban született. 1922 óta színésznő s az amerikai színpad Varsányi Irénjének lehet nevezni. Érdekes, hogy a hangosfilmen is egy híres Varsányiszerepben, a Liliom Julikájában startolt, majd A borneói maharadzsa női főszerepét játszotta el.

HOMOLKA Oskar. Régi, neves német színpadi színész. Némafilmen nagyon ritkán szerepelt, a hangosfilmen azonban már volt két kiemelkedő sikere. (Dreyfus, Kémszolgálat).

HYAMS Leila. 1908-ban született Newyorkban. Amerikai hangosfilm-vígjátékok népszerű szereplője.

J

JANSSEN Walter. Reinhardt-színész, aki némafilmen néhányszor szerepelt — mérsékelt sikerrel. A hangosfilmen azonban egyik sikerét — másik után aratta a Miénk az éjszaka, Zwei Herzen im dreiviertel Takt, Az éneklő város, A koncert című filmekben.

(Folytatjuk).

**Vegyen részt az Erdélyi Élet
országos riportpályázatán !**

Lupe Velez-Lawrence Tibbetről, aki a legszerényebb nőhódító

(Az Erdélyi Élet hollywoodi levelezőjétől.) Lupe Velez, a szép spanyol színésznő, aki kénytelen volt a hangosfilm korszakának bekövetkezése után visszavonulni, mivel meg

kell tanulnia angolul, mexikói stílusú bungalowjának verandáján fogad bennünket. Nagyon örül annak, hogy végre eltelt a kényszerű szünet, megtanulhatott angolul és újra visszatérhet a filmre.

— Én még nem fáradtam bele az atelierbe és a fényezőókba, mint sok más kollégám és kolléganóm, hiszen alig játszottam... Nekem hiányzott a műterem levegője...

— És hogyan van megelégedve első szerepével? — kérdeztük.

— Első hangos szerepem nagyszerű volt. A Cuban Love Song című filmben szerepeltem és egészen otthon voltam, hiszen Cuba szigete, ahol a film játszódik, sőt, ahol a film felvételeinek egyrésze készült, a szülőházam. Énekeltem, táncoltam, szerettem, szomorkodtam, mint ahogy azt minden cubai lány megteszi... Hogyne lettem volna megelégedve a szerepemmel!

— És a partnerek?

— A partnerek? — válaszolta egy kicsit elmerengett mélytüzű fekete szeme. — Hát a partnerekkel voltam leginkább megelégedve! Különösen Lawrence Tibbettel, akit a film felvétel előtt nem ismertem... Nagyszerű ember! Meg tudom érteni, hogy az asszonyok miért üldözik egész Amerikán keresztül a szerelmükkel! Nem szép ember, de halatlan melegség, szív, barátság, kedvesség lakozik benne. Ezenkívül nincs benne a nagy színészek sokszor kellemetlen gőgje. Még ilyen szerény Don Juant nem láttam! Szinte szabadkozni, ha egy asszony a szívét akarja a lába elé tenni. Aminek különben valószínűleg az a magyarázata, hogy nagyon szereti a feleségét és a gyermekeit, akik minden atelieren kívül történő felvételre elkísérik. Én nagyon megszerettem — természetesen, mint kollégát — teszi hozzá gyönyörű fehér fogait ragyogtatva a mosolynál. — Különösen amikor énekelt! Meleg baritonja szinte simogatja az ember szívét...

— És a többi kollégák?

— Mind nagyon kedvesek, de különösen Ernst Torrence, aki a legvidámabb, legjobb pajtás... Remélem, hogy a legközelebbi filmben is velük fogok játszani.

— Melyik lesz a legközelebbi filmje?

— Azt már az igazgatóságtól kell megkérdeznie — válaszolt mosolyogva a művésznő és az audiencia véget ért.

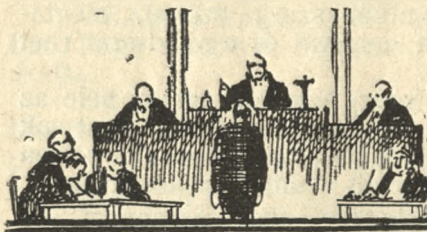
MŰVÉSZI ESEMÉNYEK

A HANGOSFILM VILÁGÁBAN

Megbecstelenítve !

(Szigoruan csak felnőtteknek)

Ebben a filmben rendkívül módon sikerült egybekapcsolni az érdekes cselekménnyel a szereplők pompás játé-

kát és a tudás, az ismeretterjesztését. Az újdonságot Hans Thiele rendezte, akinek kiválóságát mi sem bizonyítja jobban, mint hogy a rendkívül kényes témát sikerült neki úgy beállítania, hogy egy pillanatig sem válik megbotránkoztatóvá.

A film meséje arról szól, hogy egy erőszakos, részeges ember, részint egy kis alkohol segélyével a magáévá tesz egy fiatalleányt. A rövid pásztorórának azonban végzetes következményei lesznek. A férfi ugyanis beteg volt és beteggétette a leányt is. Mikor a leány ennek tudatára ébred, kétségbeesztő helyzetében a férfi segítségét kéri, ki azonban durván elutasítja. Az áldozat erre lelövi csábitóját. A tárgyalás előtt a leány védője, hogy a helyzetet, kellőképpen terjesszthesse az esküdtek elé, részletesen tanulmányozza a vérbaj okozóinak a vérben folyó életét, romboló munkáját és pusztítását, éppen úgy, mint ennek a ma már kétségtelesenül gyógyítható betegségnek esetleges szomorú következményeit. A védő tanulmányait nyomon követhetjük mi nézők is izgalmasan érdekes mikroszkópikus felvételeken keresztül. A védő azután elmondja hatalmas védőbeszédét, minek a vádlott felmentése lesz az eredménye. A védő szerepét a németek egyik legelső színésze, Bassermann játssza. Különösen a védőbeszéd elmondásában kitűnő. Kár, hogy a Megbecstelenítve!-hez hasonló cselekményben is érdekes ismeretterjesztő film aránylag ritkán kerül színre mozgóképszínházainkban. Főszereplők: Tony von Eryek — Reinhardt első tragikája, Hans Stüwe, Kurt Lilien, Hans Adalbert von Schlettow, akik bravuros játékkal valamennyien hozzájárulnak nagy feladatuk megoldásához. A példátlanul izgalmas meséjü, vakmerő témájú filmet a cenzura eleinte egyáltalában nem akarta engedélyezni, míg végül is megengedte a film vetítését, sőt: tizenöt éven felül az ifjúság számára is engedélyezte a filmet, azzal a meggondolással, hogy a film története alkalmas arra, hogy tanuságot merítsenek belőle.

Vegyen részt az Erdélyi Élet

országos riportpályázatán !

Olympia

Molnár Ferenc szellemes szinpadi játéka ragyogó sikerpálya ivelése után jutott el a filmre, hogy diadalutat fusson be, most már a mozi vásznán. Cselekménye ismerős a magyar közönség előtt, de nevezetesebb momentumait azért nem árt emlékünkebe idézni, mielőtt a filmet megnézzük, hogy annál jobban élvezhessük az egyes jelenetek hatásosságát és a szellemességek bámulatos sorozatát.

Olympia, Orsolini herceg szép, fiatal özvegye, az osztrák uralkodóház udvarhölgye édesanyjával és családja néhány tagjával egy előkelő fürdőhelyen nyaral, amikor megismerkedik Kovács kapitánnyal. Kováccsal, akinek nincsen főuri rangja, nincsennek herceg ősei, de van becsületes szive és uri viselkedése. A fiatalok egymásba szeretnek, a hercegnő anyja azonban tudni sem akar arról, hogy Olympia egy nálánál alacsonyabb rangú férfivel kössön házasságot. Kovács kapitány erre elhatározza, hogy megalázza gőgös fenhéjazásukat. Azt mondja, hogy ő az a szélhámos, akit a rendőrség köröz kijelenti, hogy flörtjüket nyilvánosságra fogja hozni. Ettől a tervétől csak egy feltétel mellett hajlandó elállni, ha Olympia aznap éjszaka egyedül felkeresi őt szobájában. A hercegnő megígéri és be is tartja ígérését, ugylátszik már nemcsak a szégyentől való félelmében, hanem azért is mert szereti Kovácsot, még akkor is, ha szélhámos. A mélyen megsértett férfi azonban egy gyönyörű jelenethen utasítja el magától a nagyszerű nőt aki kénytelen lemondani első igazi, nagy szerelméről . . .

Molnár Ferenc játékát három szerző dolgozta át a filmre, hogy minden nüanszát tökéletesen adhassák vissza. Yves Mirande, Leo Birinski és Heinrich Fraenkel együttes munkája a darab szövegekönyve, mely azonban magán viseli a „molnári“ alkotás minden jellegzetességét. A rendezés Jaques Feyder konzseniális műve. A hét szerep mindegyike elsőrendű művészek kezében van. Olympiát Nora Gregor alakítja a filmen és dekoratív megjelenésével magával ragad mindenkit. Kovácsot Theo Shall játsza, a hercegnő anyját Julie Serda. A család főuri férfitagjait Karl Etlinger, Arnold Korff és Hans Junkermann alakítják, míg Lina komikus szerepét Annemarie Frey személyesíti meg. A békebeli főrangú környezet és mentalitás visszaadása bámulatosan kikerült. A darab valóságos csemege a magyar közönségnek.

AZ ARADI KÖZLÖNY

Erdély legrégebb, legolvasottabb és legelterjedtebb napilapja!

Vegyen részt az Erdélyi Élet
országos riportpályázatán!

Kuba virága

Két világhírű név találkozik a Kuba virága című új filmen, melyet W. S. Van Dyke rendezett és amelynek főszereplője Lawrence Tibbett, a világ legkiválóbb baritonistája. A sasok éneke és a Hercegnő hadnagya című filmsikerek után Lawrence Tibbett, a Fehér árnyak és a Trader Horn után pedig W. S. Van Dyket nem kell a közönségnek bekonferálni, az olvasónak ajánlani.

Ez a két név garancia a művészetre, a sikerre. De garancia benne az is, hogy Lawrence Tibbett abszolút modern szerepet játszik benne. A film egy romantikus, forró havannai szerelem története és benne Lawrence Tibbett partnere Lupe Velez, a ragyogó spanyol táncosnő és színésznő. A filmnek különlegessége az, hogy főmotívuma a *Cuban Love Song* című havai dal, amelyet egyszer Lawrence Tibbett gramofonra énekelt és azóta a legnépszerűbb, legtöbbet játszott dal egész Amerikában. Ez a Cuban Love Song a betétdala a filmnek, amely azonban még a film előtt óriási népszerűsége tett szert a tengeren innen is.

A newyorki Metropolitan opera kiváló művészenek, Lawrence Tibbettnek minden eddigi filmje szenzációt jelentett, de egyik sem aratott olyan sikert, mint a „Kuba virága“. Gyönyörű zene és bűbajos tropikus felvételek egészítik ki a megható cselekményt.

Egy kubai országoton két tengerész hajtat autóval és összeütköznek egy mandulaárus leány szamaras kocsijával. Ezzel kezdődik a bájos szerelmi idill, melynek csak a világháború vet véget. A tengerész európai vizekre hajózik és megfélemezik a Kubában hagyott szerelméről, meg is nősül. Egy szép napon azonban eszébe jut a régi dal és ellenállhatatlan vágyat érez, hogy Kubát és ottfelejtett szerelmét felkeresse. A régi dalt megtalálja, de a leányt hiába keresi már a pálmák hazájában. Kuba virága eltűnt.

A költői tartalom nem meríti ki ennek a csodás filmnek minden szépségét. Lawrence Tibbett gyönyörű, érces hangja tökéletesen érvényesül a filmen. Az érzelmes, nemes előadáson kívül technikai bravurja bámulatos. Egy „d“ hangot negyven másodpercig tart ki.

Lupe Velez a világ legjobb színésznői közé tartozott eddig is, de amit a Kuba virágában produkál, felülmúl minden eddigi teljesítményét. Egyik jelenetében oly megkapóan játszik, oly őszintén érez, hogy szem nem maradhat szárazon.

A kubai tropikus tájak helyszíni felvételei csodásak, főképpen azok, melyek a fenséges hegyvidéket mutatják be. Soha nem látott élményként hat a kubai bennszülöttek festői karneválja, mely rendszerint nyolc napon át tart. Az amerikai haditengerészet látványos gyakorlatozása is emeli a film értékét.

A grandiózus film zenekisérete tökéletesen művészi. Egy katonazene, egy szalonzenekar, egy havaii és egy kubai zenekar kíséri ezen a filmen Lawrence Tibbett ének-számaait és adják meg a szövegnek megfelelő kísérőzenét.

A közönség ezt az álomszép filmet mindenütt legszebb élményei közé számítja.

Egy orrhosszal ...

Arno Siegfried, a német filmkomikus művészi pályája egyre felfelé ivel. Humora mind jobban fejlődik, mindinkább elhagyja a külsőségek alacsony szórakoztató eszközeit s a jellemkomikum felé orientálódik. Már közel van ahhoz a ponthoz, hogy hangosfilm Chaplinjévé emelkedjék.

A darab avval kezdődik, hogy egy szegény rikkancs keserveit tárja a néző elé. Az újságárus, Siegfried Arno, mindenhol el-késik, mert nincsen kerékpárja. Nem is álmodozik ő a modern technika kiváló vívmányairól, nem kell neki autó vagy repülőgép, csak ócska kis biciklit szeretne, hogy fáradt lábainak nagyobb sebességet kölcsönözzön. A szerencsétlen véletlen folytán 20 márkához jut és vásárol rajta egy régi tendemet. Fortuna istenasszonya azonban továbbra is rámosolyog a rikkancsra, mert egy régi barátja, aki időközben híres kerékpárversenyző lett, több pénzt is ad neki és azon kiöltözködhet kedvére. A szép ruhák után meghozza a nőt is az újságárus számára. Lili, a házmester lány, táncosnőnek mondja magát, a rikkancsról pedig azt hiszi, hogy ő a híres versenykerékpáros. Hazudnak egymásnak, de a sors további játéka folytán életük különösképpen összegabalyodik a valódi versenyző és szerelmesének nagyszabású és viharos kalandjaival. Egészen addig, míg egy kerékpárverseny alkalmával minden kiderül.

A darabot valósággal a két főszereplő, Siegfried Arno és Lucie English testére öntötték. Ahogyan Arno megeleveníti a ködös vágyat mely szívében él, nem egy nő hanem „a nő“ után, a tökéletességet éri el. Tragikus orra és fantasztikus szegénysége eddig megakadályozta minden szerelmi sikerében, de amikor félszogsége eltűnik, mert pénzt kap, egyszerre más emberré válik. Lucie English a legjobb partner ehhez a bensőséges rajzhoz.

A vígjáték főattrakciója a hatnapos bicikliverseny, mely egész részletesség lepereg a néző előtt. Sikerültek a berlini uccajelenetek is és roppant mulattató Verebes Ernő bájjátéka. A darabot Willy Prager, a jőnevű humorista írta és Will Neisel zenésítette meg. A rendezés Dr. Johannes Guter remekműve. A három említett főszereplőn kívül nagyszerű egy epizód szerepben Julius Falkenstein. A vígjáték egész Európában nagy sikert aratott.

**Vegyen részt az Erdélyi Élet
országos riportpályázatán !**

Bevásárlás előtt tekintse meg

Szántó és Komlós

ruhanagyáruház szenzációs kirakatait. — Mélyen leszállított árak. Mérték utáni rendelések gyorsan, pontosan és megbízhatóan eszközöltetnek. Szenzációs nagy raktár iskolaöltönyökben.

ARAD, Színházépület.

Vidéki urinőknek

legkényelmesebb, ha ruhájukat

KREBS

festő és vegytisztítóhoz viszik, közel a villamoshoz és a vidéki autóállomással szemben van.

Arad, volt Boros Béni-tér 51. Fiók: v. Deák Ferenc-uca.

A „REGGEL“

kiadóhivatala fokozottabban óhajtja t. olvasótáborának érdekeit szolgálni, ezért kéri, hogy

ha valaki előfizetni akar

ha valakinek címváltozása van,

ha nem kapja a lapot,

ha a kézbesítő körül panasz van:

forduljon rögtön a „Reggel“ kiadóhivatalához Arad, Str. M. Nicoara 1.

Színházi, est lyi ruhákat fest, vegyileg tisztít

KNAPP

volt Weitzer-uca 11.

gőz- és villanyerőre berendezett vállalata

volt Magyar-uca 10.

Muzsaynál

színházzal szemben

Öltöny, tavaszikabát

Trench-coat

Nem gyári áru! Minden darab saját készítmény! Mielőtt bárhol vásárol, keressen fel. Mercur iparos bevásárlási könyvre 6 havi hitel.

Mindennemü

fűszer- és csemegeárúk
legjobb minőségben, legolcsóbban

ÉLES

fűszer- és csemegeüzletében

MINDEN HÁZNÁL
LEGYEN

HA NINCS.-AKKOR VEGYEN!

Kiadja az „Erdélyi Élet“ Lapkiadó Vállalat.

Lovrov & Co. Arad